

1.04 Strokovni članek

UDK 373.3(497.4Črna)"1950/1957"

Prejeto: 20. 11. 2012

Franček Lasbaher

prof. angl. in nem. jezika, šolski svetnik, upokojeni predstojnik koroške enote Zavoda RS za šolstvo,
Legen 58e, SI-2383 Šmartno pri Slovenjem Gradcu
E-pošta: francek.lasbaher@amis.net

Šolska kronika Nižje gimnazije Črna 1950–1957

IZVLEČEK

Uvodoma je podan kratek oris predmetne stopnje osnovne šole in nižje gimnazije v Črni, ustanovljene leta 1950. Sledi pregled delovanja nižje gimnazije po posameznih šolskih letih do njenega prenehanja ob združitvi v enotno osemletno osnovno šolo (šolsko leto 1957/58). Ob nenehnih kadrovskih primanjkljajih, značilnih za večino podeželskih šol, imamo večkrat vpogled v sestavo učiteljskega zbora in v njegovo strokovno pedagoško delo, kakor tudi v delo z učenci ter s krajevno skupnostjo. Med celotnim obstojem sta šolo vodila samo dva ravnatelja: Ivan Hribar do leta 1953 in Jakob Medved do konca delovanja v letu 1957, ki je pedagoško utemeljil celo prisostvovanje staršev pouku.

KLJUČNE BESEDE

Črna, nižja gimnazija, šolska kronika, šolska statistika, udarniško in kulturno delo, redno nadzorovanje šole

ABSTRACT

SCHOOL CHRONICLE OF LOWER GYMNASIUM ČRNA 1950–1957

In the introductory part, the article provides a short description of the subject level of the primary school and lower gymnasium in Črna founded in 1950. The introductory presentation is followed by a year-by-year overview of the operations of the lower gymnasium until it ceased to exist upon unification into a single eight-year primary school (school year 1957/58). In addition to incessant personnel shortages, which were characteristic of most schools in rural areas, we also obtain several insights into the composition of the teachers' choir and its professional pedagogical work, as well as into the work with pupils and local community. During its entire existence, the school was run by only two headmasters: Ivan Hribar until 1953 and Jakob Medved until the end of its operations in 1957, who even introduced parental attendance in class as part of the pedagogical process.

KEY WORDS

Črna, lower gymnasium, school chronicle, school statistics, super-productive and cultural work, regular school supervision

Slovenska nižja gimnazija je bila po letu 1945 zgolj izpopolnjena oblika predvojne meščanske šole in je predstavljala le boljšo izvedbo obvezne višje stopnje sprva sedemletne in kar kmalu za njo osemletne osnovne šole. Že tri- in zatem štiriletna meščanska šola, s katero je bila kraljevina do Koroške z zgolj dvema, namreč v Slovenj Gradcu (ustanovljeno leta 1920) in v Mežici (1926), skrajno mačehovska, je kot bistveno novost namesto razrednega vpeljala predmetni pouk s predmetnimi učitelji ter izredno pomembno obvezno učenje tujega jezika. Vsaj tako pomembno je bilo tudi, da je nižja gimnazija z malo maturo omogočala vpis na višjo gimnazijo, kar slovenski meščanski šoli navzlic vztrajnemu dolgoletnemu prizadevanju nikakor ni uspelo uveljaviti vse do njenega konca po osvoboditvi leta 1945.

Socialistična oblast pa je bila v splošni težnji po višji stopnji izobraževanja tudi na Koroškem zares radodarna ravno z nižjimi gimnazijami. Samoumeven je bil takojšen prehod obeh meščanskih šol v nižjo gimnazijo tako v Slovenj Gradcu kakor v Mežici že leta 1945 bolj ali manj hkrati s tisto na novi gimnaziji Ravne, brezuspešna pa so ostala prizadevanja tako Slovenj Gradca kot Mežice, da se nižja gimnazija postopno razvije tudi v višjo. Toda šolstvo v Mežiški dolini se je vseeno precej obogatilo še z nižjima gimnazijama na Prevaljah in v Črni. Preseneča nas le, da nobene ni dobila Dravska dolina, torej niti njeno koroško središče Radlje.

Vendar so bila določena obnavljanja pri ustano-

vitvi zaznavna ravno v Črni, pač z odločbo koroškega okrajnega ljudskega odbora Slovenj Gradec šele 2. julija 1950, s katero je bila sedemletna osnovna šola ukinjena, ustanovljena pa nižja gimnazija. Ukinitev se dejansko nanaša le na višjo stopnjo osnovne šole, ker jo je nadomestila novoustanovljena šola, ki je z že vpisanimi učenci 5., 6. in 7. razreda obenem pridobila dijake svojih prvih treh razredov. Z odlokom OLO Slovenj Gradec z dne 21. avgusta 1950 je bil za ravnatelja nižje gimnazije imenovan Ivan Hribar, takratni upravitelj osnovne šole Črna. Na novi šoli je v vseh treh razredih poučeval slovenski jezik in telesno vzgojo.

Šolskemu okolišu nižje gimnazije so pripadli krajevni ljudski odbori Črna, Javorje, Podpeca in Žerjav, kar je zaradi bližnjega območja enake šole v rudarski Mežici dokaj skromno.

Šolsko leto 1950/51. Redno šolsko delo so pričeli 9. septembra 1950 na dan slovesne otvoritve gimnazije in ga v 3. razredu končali 31. maja 1951, v preostalih pa 10. junija 1951. S šolskimi proslavami so počastili dan republike 29. novembra, dan osvobodilne fronte 27. april, praznik dela 1. maj ter rojstni dan maršala Tita 25. maj. Na vseh proslavah je imel slavnostni govor ravnatelj Hribar, dijaki pa so nastopali z recitacijami, pevsкими točkami in simboličnimi telovadnimi vajami. Ob novoletni jelki so se veselili z dedkom Mrazom, s kratkimi igrami in celo z lastnim lutkovnim gledališčem, da so se mu oddolžili za skromno obdaritev vseh dijakov.

Šola v Črni po obnovi in izgradnji telovadnice leta 1927.¹

¹ Vse fotografije, objavljene v prispevku, hrani arhiv OŠ Črna na Koroškem.

23. in 24. junija 1951 so na šoli pripravili razstavo dijaških spisov in risb, ki je vzbudila takšno zanimanje, da si jo je ogledalo več sto obiskovalcev. Med njimi je bil tudi črnjanski ljudski poslanec tovariš Ignac Voljč in se »jako pohvalno« izrazil o njej.

V tem letu dijakom zaključnega 3. razreda ni bilo treba opravljati nižjega tečajnega izpita,² so pa namesto tega morali na sprejemni izpit v ravenško gimnazijo.³ Od prvih šestih dijakov, ki so se odpravili na sprejemni izpit na gimnazijo Ravne, je vpis uspel petim.

Učiteljski zbor nižje gimnazije v Črni je v tem prvem letu nove šole seveda šele nastajal. OLO Slovenj Gradec je poslal nastavitvene odločbe naslednjim: 1. avgusta 1950 je bila v Črno s Šelenperga nad Ravnami premeščena Zofija Tasič, da je poučevala matematiko, fiziko in zgodovino v 3. ter slovenščino v 1. razredu. 11. decembra 1950 je bila sem napotena učiteljica začetnica Magdalena Casar; poučevala je srbohrvaščino, matematiko, risanje, petje ter zemljepis; 27. avgusta 1951 je bila premeščena na nižjo gimnazijo Prevalje. Občasno sta na gimnaziji poučevala tudi učitelja osnovne šole v Črni Jože Višnar in Milena Kunej. Absolvent višje pedagoške šole Mihael Plavčak je bil z odlokom šolske oblasti v okraju Slovenj Gradec naši gimnaziji dodeljen šele precej po začetku šolskega leta 4. novembra 1951.

Pouk je v celoti potekal po odobrenem učnem načrtu za nižje gimnazije, ki je vsakemu učitelju dobrodošlo služil za pripravo lastnega učnega načrta. Njegovo izvajanje se je sproti preverjalo na rednih mesečnih konferencah učiteljskega zbora. Pri tem so se pojavile številne težave, ker še ni bilo potrebnih učbenikov, kar je še najbolj slabilo kakovost pouka pri zgodovini in naravoslovnih predmetih. Vsaj pri čitvu so si kolikor toliko lahko pomagali s tem, da so vsi naročili glasili *Ciciban* in *Pionir*, pač edini, ki sta takrat redno izhajali.

Če že je bilo s sprotnim tiskom bolj slabo, pa je bilo zdravstveno stanje vseh dijakov dobro, saj se jih še niso lotevale nobene nalezljive bolezni. Zanesljivo je k temu pripomoglo dvoje: skozi vse leto sta na šoli redno delovali mlečna kuhinja s pripravo tople malice za 50 dijakov ter šolska kuhinja z brezplačnim kosilom za 10 najrevnejših dijakov, kot drugo pa udeležba dijakov v počitniških kolonijah na Gorenjskem v Železnikih in v Šmartnem pri Slovenj Gradcu. Dejansko so imeli še tretjo obliko krepčilnih počitnic: sedemdnevno letovanje desetih dijakov kar na domači šoli v Črni.

Tudi državna šolska oblast je bila že povsem dejavna; še pred koncem prvega pravega polletja je šolo 11. januarja 1951 nadzoroval okrajni inšpektor iz Slovenja Gradca Drago Čuček, ki je pregled ponovil 8. junija. Očitno je to bilo premalo, ker so se mu v drugem polletju zapovrstjo pridružili tudi inšpektorji iz Maribora – srednješolski profesorji Mavricij Zgonik (za zemljepis in zgodovino), Jožica Gnezda (za prirodopis) ter tovarišica Tomšič (za ruščino).

Tudi v Črni je bilo v tem obdobju prav tako kakor povsod po domovini zelo uveljavljeno udarniško (=prostovoljno in seveda brezplačno) delo. Pri tem sta prednjačili organizaciji zveze borcev in ljudske mladine, in to na vseh področjih – kulturniškem, družbenem in gospodarskem. Črnjanski mladini je celo uspel velik podvig; zgradila si je prireditveno dvorano pri Štularju nad skednjem, kjer so prirejali pogosta srečanja domačih uspešnih talentov na glasbenem in književnem področju, s katerimi so po mnenju številnih krajanov uspevali nad vsemi pričakovanji.

Vsi dijaki so bili včlanjeni v pionirsko organizacijo in v pomladek Rdečega križa; delovali so v svojem pevskem zboru ter v gledališkem, šahovskem, recitacijskem, lutkovnem, prirodopisnem in fizikulturnem krožku, seveda pod mentorskim vodstvom učiteljstva. V veliko zadovoljstvo občinstva so s svojim sporedom nastopali na vseh krajevnih proslavah in drugih prireditvah, h katerim štejejo tudi za Črno od nekdanj znamenite smučarske tekme.

Sklepni del svoje kronike je ravnatelj Ivan Hribar namenil statistiki s podatki o številu učencev in njihovem učnem uspehu. Ob začetku šolskega leta 1950/51 so vpisali 137 dijakov (51 + 86), seveda največ v 1. razred: 64 (24 + 40), v 2. 46 (16 + 30) ter v 3. razred samo 27 (11 + 16). S končnim učnim uspehom se niso mogli posebno hvaliti; od preostalih 134 dijakov jih je izdelalo le 77 (34 + 43), kar je za gimnazijo komaj zadovoljivih 57,5%. Ni jih izdelalo 55 (17 + 38) ali že zaskrbljujočih 41%. Dve dekleti (1,5%) sta ostali neocenjeni. Da je bilo med nezadostnimi celo 34 dijakov (10 + 24) s tremi in več negativnimi ocenami, pa že kaže na vprašljivo velik osip. Vsaj celoletni obisk pouka vendarle izkazuje dovolj visokih 93%. – Ravnatelj Hribar je kroniko za šolsko leto 1950/51 napisal (še!) 31. maja 1952; okrajni prosvetni inšpektor Drago Čuček jo je podpisal dva tedna pozneje – 13. junija 1952.

Okrogli šolski pečat ima v dveh krogih okrog slovenskega grba pričakovani napis: LJUDSKA REPUBLIKA SLOVENIJA, OKRAJ SLOVENJ GRADEC, NIŽJA GIMNAZIJA ČRNA.

Šolsko leto 1951/52. Pričeli so ga z otvoritveno proslavo 10. septembra 1951 in končali s sklepno akademijo 26. junija 1952. Spet so pripravili razstavo ročnih del ter najboljših risarskih in pisnih izdelkov. Številni obiskovalci so bili z njo ponovno zelo zadovoljni in so šoli zanjo izrekli svoje priznanje.

² Na moji nižji gimnaziji v Križevcih pri Ljutomeru smo leta 1953 temu izpitu rekli mala matura.

³ Sam sem moral kar skozi oba – malo maturo na omenjeni šoli v Prlekiji iz treh predmetov /slovenščina, matematika, zgodovina/ ter še sprejemni izpit iz dveh najzahtevnejših od prej navedenih na soboški višji gimnaziji, kar navajam kot primer, kako zapleteni so bili postopki šolskih oblasti.

Priljubljeno novoletno jelko so kakor že prejšnje leto obogatili z obdaritvijo in pogostitvijo vseh dijakov.

Kot razmeroma pozen nasledek prekinitve odnosov med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo v letu 1948 je bil šele konec tega šolskega leta ukinjen pouk ruščine; namesto nje se je v Sloveniji kot tuj jezik poslej še najbolj uveljavila angleščina. Na gimnaziji v Črni jo je enkrat tedensko začasno poučevala Majda Vertačnik, predmetna učiteljica iz Mežice, kar je edini vpis ravnatelja Ivana Hribarja o kadrovskih spremembah na njegovi šoli.

So pa v kroniki spet ravnateljevi natančni statistični podatki. Od začetnega stanja vpisanih se končne številke ne razlikujejo in torej lahko navajamo samo slednje. Imeli so 132 dijakov (55 + opazna dekliška večina 77, pogosta značilnost koroških šol) ali le dva manj od predhodnega leta. Enako nezadovoljiv kot prejšnji je s 57,6% učni uspeh (76: 27 + 49). Kakšen je uspeh po razredih, ne zvemo, ker jih ravnatelj tokrat ni vpisal. Tudi zaradi tega je njegova zadnja črnjanska kronika nenavadno kratka. Je pa ohranjen kratek zapis o nadzornem obisku dveh okrajnih prosvetnih inšpektorjev, Miroslava Faletova in Draga Čučka z datumom 4. januar 1952, ki ga je slednji skrbno napisal lastnoročno:

»Ob priliki prvega pregleda nižje gimnazije Črna v šolskem letu 1951/52 navedenega dne so bili sprejeti naslednji sklepi:

Učiteljstvo naj uredi kabinet učil po posameznih skupinah. Izkoristijo naj se takoj vse možnosti obogatitve zbirke (lastna izdelava, zbiranje učil po dijakih, itd.) Po možnosti naj se uredi akvarij. Dijaki II. razreda naj obvezno izdelajo herbarij.

Za pouk naj učitelji sestavijo temeljite pismene priprave, kjer se naj nujno upoštevajo pravilna zgradba učne ure in didaktični principi.

Pri pouku geometrije naj dijaki uporabljajo orodje (trikotniki, šestilo), zahteva naj se natančno delo.

Za nižjo gimnazijo naj se uvede nova šolska kronika. V njo naj se vpišejo vsi podatki od ustanovitve sedemletne šole dalje. Urejena naj bo do 1. 4. 1952.

Izven šole naj se učiteljstvo vključi v učno – vzgojno delo odraslih in mladine v rednih društvenih in družbenih organizacijah.«

Podpisala sta se oba šolska nadzornika.

Šolsko leto 1952/53. Pričelo se je 9. septembra 1952 in končalo 26. junija naslednjega leta. Zimsko polletje se je zaključilo 15. januarja, poletno se je pričelo po dvotedenskih počitnicah 1. februarja 1953. Ličnejša in varčnejša pisava v kroniki nam takoj pove, da je ni več pisal ravnatelj Hribar sam, na koncu zares še vedno kratke kronike pa pod Hribarjevim podpisom najdemo potrditev v pripisu »Kroniko pisal po ravnateljevih navodilih Medved Jakob«.

Poglavitna pridobitev tega leta je povečano število razredov in oddelkov na pet s podvojenim 1. razredom in prvič s še pomembnejšim 4. razredom,

ker se je v tem letu nižja gimnazija razširila s treh na štiri šolska leta. Dva prva oddelka sta beležila zelo spodbuden napredek vpisa na skupaj 79 dijakov; najštevilčnejši je sicer 2. razred s 50 dijakih, v 3. jih je bilo 30 in v 4. 23, kar je skupaj 181 (86 + 95). Ob dosedanjih podatkih preseneča močno zmanjšana dekliška večina.

Po natančnih podatkih o številu učencev v vseh oddelkih so v kroniki po vrsti vpisani vsi razredniki, ki nam povedo tudi, kako je bil na začetku leta sestavljen učiteljski zbor šole: Marija Petkovska, Mihael Plavčak, Vida Krivec, Zofija Tasič in Ivan Hribar. Sledi, spet po vrsti oddelkov, preglednica šolskega obiska še vedno vseh 181 začetnih dijakov s povprečjem šole 92,4%. Najrednejši so bili v 1. b s 96,5% in najmanj maturantski razred, z 90% edini pod šolskim povprečkom, preostali trije razredi so bili s slednjim precej usklajeni.

Zatem beremo dokaj zmedeno preglednico skupnega končnega učnega uspeha, podatki za posamezne oddelke pa so vsaj nekoliko spodbudnejši. Vsekakor je razvidno, da je skupni učni uspeh v tem letu 61,3% oziroma vendarle kakšnih 4% boljši od predhodnih dveh let. Celo več kot za petino boljši od povprečja je zaključni razred z 81,7%, toda skoraj za toliko slabši od njega 1. a s komaj 43,6% izdelanih. Preostali trije oddelki povpreček zmerno presegajo, še najbolj 1. b z 69%.

Seznam internih šolskih proslav je daljši za do takrat nenavajani nedatirani »dan partizanskih enot« ter za podatek, da so 25. maja 1953 na rojstni dan maršala Tita pionirji sodelovali v štafetnem teku od Šmelca v Črni do Žerjava, kjer so palico predali mežiškim sosedom. Zdravstveno stanje dijakov je bilo dobro; prizadela jih ni nobena nalezljiva bolezen, kar je ob redni šolski malici prav tako omogočilo zadovoljiv redni obisk pouka.

Z gimnazije v Koprju je bil na črnjansko med šolskim letom premeščen profesor tujih jezikov germanist in romanist Herman Dolenc. Drugega vpisa o namestitvah v kroniki ni – kot da sta zanj podpisana Hribar in Medved spregledala pravkar navedenega, ker ne najdemo podatka, da je službo v Črni nastopil vsaj on. A to ni edini spregled; prikaz popravnih izpitov je sicer nastavljen, vendar ni bil vpisan.

Zato pa imamo v tem kratkem, komaj dve in pol strani dolgem zapisu vendarle navedek o nadzоровanju šole: najprej sta to bila 10. januarja 1953 okrajna inšpektorja Drago Čuček in Miroslav Faleto, pristojna za razredni pouk. Za njima je 20. februarja prišel še pomožni inšpektor Avgust Černetič k pouku zgodovine in zemljepisa.

Nato imamo z imeni vred vpisane navedke, kam so se na sprejemne izpite podali mali maturanti: na ravensko gimnazijo sedem, na mariborsko učiteljsko dva, po eden pa na ekonomsko, obrtno, metalurško, geometrično in gozdarsko šolo; nekaj se jih je od-

ločilo za obrtniško usposabljanje. Vsaj slednji so priložnost za to imeli blizu doma, v vse našete tehniške in poklicne šole so še nekaj let morali v druge kraje.

Šolsko leto 1953/54. V začetnem delu šolskega koledarja ni bilo sprememb, pač pa tem večje v sklepnem delu; 4. razred je pouk zaključil že 31. maja in nižji razredi tudi precej prej, 10. junija 1954. Prejšnje leto nas je presenetil komaj kakšen obseg kronike, zdaj nas čaka njenih kar osem strani, ki jih je tokrat prvič samostojno napisal novi ravnatelj Jakob Medved.

Število oddelkov z dvema prvima ostaja pri petih, število učencev pa se je neznatno povečalo na 187 (81 + 106), torej smo spet pri znatni dekliški večini. Zelo se je spremenil učiteljski zbor, ista članica je le še Zofija Tasič (3. razred 30: 13 + 17). Razredniki so bili Rado Lah 1. a s 40 dijakov (17 + 23), Mara Kogal 1. b 40 (22 + 18), 2. r. Janja Žunkovič v najštevilnejšem 2. razredu s 54 dijakov (22 + 32) ter Jakob Medved v 4. razredu, v katerem je zaradi velikega števila ponavljavcev bilo le še 21 dijakov (8 + 13). Obisk šole je s 94,83% še vedno zadovoljivo visok, najrednejša sta bila 1. b 97,7% in 4. r. 96,6%. Učni uspeh se je še nadalje izboljšal na 77,4%, visoko nadpovprečna pa sta bila 1. b in 4. r. (97,7 in 96,6%).

Precej je bilo premestitev, ki jih je še vedno kakor vse druge kadrovske spremembe urejal okrajni odbor Slovenj Gradec: Mihael Plavčak v Celje, Herman Dolenc na nižjo gimnazijo v Vuzenico, ravnatelj Ivan Hribar na osnovno šolo v Podgorje. Mariji Petkovski je bil dodeljen enoletni dopust za študij na višji gospodinjski šoli v Domžalah. Prišla sta Rado Lah, pripravnik s končanim učiteljskim, ter Mara Kogal, sicer absolventka ljubljanske višje pedagoške šole (nemščina, slovenščina). Sem premeščena je bila

16. februarja 1954 Helena Sodja, pripravnica iz Vuzenice, že čez dva tedna prestavljena na gimnazijo v Mežico. Janja Žunkovič je najprej poučevala na šoli Bistriški jarek nad Muto, kjer je v šolskem letu 1951/52 dobila študijski dopust za vpis na biologijo in telesno vzgojo na ljubljanski višji pedagoški šoli in je po diplomi prišla v letu 1954 na šolo v Črni.

Predmetni učitelj zgodovine in zemljepisa Jakob Medved je imel še pestrejšo učiteljsko pot: 1947/48 osnovna šola Jamnica, 1948/49 Mežica, zatem Sv. Trije Kralji (Brezovec) nad Slovenj Gradcem in Razbor pri Slovenjem Gradcu. V letu 1951/52 je za že omenjeno predmetno skupino odšel na dveletni študijski dopust. Zatem je bil leta 1954 imenovan za ravnatelja črnjanske šole. S pomočjo gospodarstva je pripravil novoletno obdaritev vseh dijakov, za kar so se po ustaljeni navadi v veliko navdušenje prebivalstva tokrat oddolžili z igro Zimska bajka in s ponovnimi odličnimi nastopi na krajevnih prireditvah ob kulturnih praznikih.

Novembra 1959 je bil za nižjo gimnazijo izvoljen prvi krajevni šolski odbor s predsednikom Mirkom Verdnikom in z ravnateljem Medvedom kot tajnikom. Odbor se je redno sestajal enkrat mesečno in še dodatno po potrebi. Njegova prva poglavitna naloga je bila čim prej urediti šolsko stavbo z okolico; oboje je bilo v skrajno zanemarjenem stanju. Seveda brez zunanje pomoči ne bi mogli opraviti veliko in ravnatelj se je najprej obrnil na kmečke gospodarje, ki so za šolo zbrali zares veliko količino 400 kubikov lesa. Delovne organizacije pa so se odzvale z znatnimi vsotami denarja, s katerim so prenovili celotno notranjost stavbe in jo na novo zasteklili. Mežiški rudnik se je še posebno izkazal z nakupom številnih najpotrebnejših učil.

*Učenci in učitelji 1. razreda nižje gimnazije (šolsko leto 1953–54, 1.b).
Skrajno levo stoji Majda Mohorič; sedijo z leve: Kristina Krajnc (Ažman),
ravnatelj Jakob Medved, Helena Sodja; skrajno desno stojita: Janja Žunkovič, Alojz Germ.*

Učiteljski zbor (šolsko leto 1953–54). Sedijo z leve: Janja Žunkovič, Alojz Germ, Antonija Grabner (Merkač), Rado Lah, Felicita Medved, ravnatelj Jakob Medved; zadnja vrsta: Anica Smolar (Frece), Majda Mohorič, Kristina Krajnc (Ažman), Marija Kogal, Marija Letonja.

Vse to je bilo mogoče narediti z veliko prizadevnostjo šolskega odbora pod vodstvom izredno uspešnega predsednika Verdnika, vendar je ravnatelj Medved moral dodati še svojo utemeljeno oceno: »Premalo se je odbor zanimal za vzgojno problematiko kraja, ki ji bo v prihodnjem šolskem letu moral nameniti več pozornosti.«

Gotovo so še s tem namenom vpeljali redne roditeljske sestanke vsaka dva meseca. Na dnevni red so med drugim uvrščali redna vzgojna predavanja. Ob tem so zaradi vzgojnih vprašanj v zvezi s posameznimi učenci pričeli obiskovati starše na domu. V sodelovanju z delavsko univerzo so poskrbeli za vrsto vzgojnih predavanj, ki so vedno bila dovolj dobro obiskana. Močno so se razvile tudi športne dejavnosti s poudarjeno prednostjo zlasti zimskim, ki so pač za Črno vremensko zelo ustrezne. Udeleževali so se republiških mladinskih oziroma šolskih prvenstev in skoraj vedno dosegali vidne uvrstitve, enako velja za šahovska tekmovanja.

Med šolskim letom so z enodnevnimi pohodi večkrat spoznavali zemljepisno, kulturno in zgodovinsko bogastvo bližnje okolice. Ob koncu pouka so bila na vrsti poučna potovanja v oddaljene kraje: oba prva razreda na ogled mestnih znamenitosti Maribora, 2. razred Zagreb – obisk mesta in živalskega vrta, kar je bila v letih skupne države Jugoslavije skorajda obveznost za vse slovenske šole. 3. razred je opravil izlet v svetovno znamenito Postojnsko jamo in domov grede v Ljubljano. 4. razred je s pomočjo počitniške zveze odpotoval na nepozabno desetdnevno letovanje v Rovinj.

Vsa takšna potovanja so bila v tistih časih razmeroma poceni. Za otroke padlih borcev in revnej-

ših staršev jih je plačevala država, kar je prav tako veljalo za večtedenska letovanja v počitniških kolonijah. O tem lahko beremo tudi v naši kroniki.

Šolsko leto 1954/55. Potek je bil bolj ali manj enak kot do tedaj, le da so učitelji učencev s popravniimi izpiti zanje morali opraviti večdnevne in največkrat obojestransko nepriljubljene predizpitne priprave.

Šolska kronika ravnatelja Jakoba Medveda tokrat obsega že deset z drobno pisavo gosto pisanih strani. S podvojitvijo števila oddelkov 1. in 2. razreda jih imamo v tem letu šest; njihovih 200 dijakov (89 + 111) pa po stalnem vrstnem redu poučuje šest naslednjih razrednikov: Kompara (kronist osebnega imena ni vpisal, ne predhodno ne naslednje leto pa ga v učiteljskem zboru ni) 42 dijakov (20 + 22); Krista Ažman 32 (13 + 19); Mara Kogal 38 (19 + 19); Anica Ažbe 28 (12 + 16); Janja Žunkovič 35 (15 + 20) ter 4. razred Jakob Medved 26 (10 + 16) dijakov. Naj pripomnim, da je bila še leto pred tem predmetna učiteljica Žunkovič zapisana z začetnim Ž ter z navadnim č. Sicer je bil edini učitelj, ki je odšel iz Črne, Rado Lah, ki je bil premeščen na šolo Slivnik na Pohorju.

Ob začetku pouka je šola – dovolj nenavadno – pričela delovati brez peterice po predmetniku nujnih učiteljev. Vse do konca decembra se ni poučevalo matematike, fizike, kemije, gospodinjstva in telovadbe, srbohrvaščine pa ne vse leto. Nujne so bile nenavadne oblike pouka, kakor združevanje razredov po učnih predmetih večkrat tudi celodnevno ali pa je bil kakšen razred sploh brez pouka. Vendar se preostali učitelji niti v takem stanju šole niso mogli (smeli?) odreči razgibani in obsežni izvenšolski zla-

Odlični učenci s svojimi učitelji leta 1954. Sedijo: Elica David, Rozalija Naglič, Marija Muler, Rajko Orešnik, Pavla Muler, Biljana Borec. Učitelji: Janja Žunkovič, Alojz Germ, Marija Kogal, ravnatelj Jakob Medved, Kristina Krajnc (Ažman), Rado Lah, Majda Mohorič.

sti družbeni dejavnosti, vse bolj sestavini rednega učiteljevega dela, kakor tudi ne dodatnemu poučevanju v izobraževanju odraslih v delovnih organizacijah in v čedalje prodornejši delavski univerzi.

Vseeno je šola uspela nameniti še več pozornosti sodelovanju s starši. Roditeljski sestanki so potekali redno, udeležba je bila zadovoljiva, uveljavljali so se tudi individualni pogovori. Uvedli so celo novo obliko sodelovanja šole in doma – dan staršev zlasti za posamezne razrede, ko so starši najprej hospitirali učno uro ali dve. Sledili so osebni pogovori in ravnatelj Medved je o tem v kroniko kot v slogu pravega pedagoškega razmisleka zapisal:

»Pri hospitaciji starši uvidijo, kakšno delo ima njihov otrok med poukom, kako mu sledi in kaj se uči. Dnevi staršev so primerna oblika sodelovanja šole in doma. Marsikateri oče ali mati nima dovolj časa ali znanja otroku pomagati pri domači nalogi, marsikje verjamejo dijaku, da zna vse sam, da se mu učiti sploh ni treba, celo da nikoli ne dobijo domače vaje. Na ta način starši dobe napačen odnos celo do dejanskega dela v šoli in do svojega otroka.«

Naslednja stran kronike je skladno s strokovnimi navodili šolskih oblasti namenjena zelo uspešni jugoslovanski zunanji in notranji politiki. Slednja vnaša velike spremembe v politični organiziranosti; majhni okrajji kot npr. Slovenj Gradec so bili ukinjeni in združeni v novi veliki okraj Maribor. Večje bodo tudi občine, ki v važnem procesu nadaljnje demokratizacije od 1. septembra 1955 prav tako dobivajo pomembnejše pristojnosti. Še najbolj nas preseneča naslednje: občina Črna bo poleg dosedanje obsegala tudi občino Mežica. Sicer pa bodo

osnovne šole in nižje gimnazije v pristojnosti občine, višje gimnazije pa v pristojnosti okraja.

Ravnatelj Jakob Medved takoj dodaja oceno, da vse to v šolstvo ne vnaša večjih koristnih novosti. Razen naslednje: ločila se je doslej skupna uprava osnovne šole in nižje gimnazije, prvo poslej vodi ravnatelj Alojz Germ, drugo še naprej ravnatelj Medved. Še pred svojim prenehanjem je okrajni odbor Slovenj Gradec zaradi pomanjkanja strokovnega kadra na gimnazijah in nižjih gimnazijah sprejel sklep, da se profesorjem, predmetnim učiteljem in pripravnikom določi poseben spodbudnejši dodatek k plači, in to najvišji prav nižji gimnaziji v Črni, ker se šteje za najtežje delovno mesto. Pri tem se posebej upošteva pridobljeni pedagoški naziv in učiteljeva stroka.

Čeprav je bilo zdravstveno stanje dijakov v glavnem zadovoljivo, je šola močno prizadela gripa v zimskih mesecih, za katero jih je zbolelo kar 80%. Precej časa je k pouku prihajalo samo 50–60% otrok. Gotovo bi odsotnosti oziroma manjkanja od pouka bilo še več, ko republiška Zdravstvena služba ne bi bila prvič poskrbela, da so bili jeseni vsi dijaki cepljeni proti nalezljivim boleznim. Ravno to je lep primer, s kakšnim posluhom je takrat državna oblast ne glede na nedvomno velike stroške zmoгла prisluhniti skrbi za nujno zdravstveno varstvo mladine.

Nadzorovalnih pregledov šole je bilo v tem letu celo več kot prejšnja leta; vsi so bili – recimo z nekakšno zamudo – opravljeni že v prvi polovici leta 1955. Prva sta 6. januarja 1955 šolo nadzorovala okrajna prosvetna inšpektorja za osnovne šole Drago Čuček in Miroslav Faletov. Okrajni pomožni in-

špektor za zgodovino in zemljepis Avgust Črnetič jih je obiskal 15. februarja 1955, pomožna okrajna inšpektorica za biologijo in kemijo Jelka Pejovnik pa dvakrat: navedena predmeta 24. marca 1955, kemijo in matematiko pa 26. maja 1955 v 4. razredu gimnazije.

Na zadnji strani kronike nas ravnatelj Medved osuplja z veliko preglednico s številnimi podatki za vseh šest razredov po vseh predmetih tudi s šifro posameznih učiteljev. Sem spada še izračun povprečne ocene vsakega predmeta in končno vsakega razreda; slednje so po vrsti 2,7; 3,1; 3,3; 3,4; 2,9; in 3, kolikor je tudi povprečna ocena šole. Še večje presenečenje pomeni zadnji stolpec – srednja ocena po učiteljih, ki sega od najvišje 3,5 pri učiteljici zgodovine Tatjani Kompara do najnižje pri matematiki 1,9; učil jo je Ivan Pucelj. Za svoj predmet zemljepis si je ravnatelj Medved izračunal dokaj nizko srednjo oceno 2,8. Ker smo do zdaj lahko le ugibali, kaj večina učiteljev v predmetnem pouku poučuje, nam ta več kot zahtevna in skrajno zamudna preglednica, ki se je danes ne bi brez računalnika lotil nihče več, odlično pojasni vse.

Posebna novost obravnavane kronike postajajo številni posnetki šolskih dejavnosti oziroma kraja Črna. Žal so brez vsebinskih pripisov; za nekatere pa je prava škoda, da ne presegajo velikosti malo večje poštne znamke, pri nobenih pa ne zvemo, kdo jih je poslikal. Najbrž jih le lahko pripišemo predvsem ravnatelju Medvedu.

Šolsko leto 1955/56. Potekalo je po novem šolskem koledarju; glede na starega so ga enako samo pričeli 10. septembra, prvo polletje pa je trajalo samo do 27. decembra, ko so se pričele zimske počitnice, ki so jih končali 9. januarja 1956. Zato so tudi pouk v 2. polletju končali 10. junija 1956 z izjemo 4. razreda s predhodnim zaključkom 25. maja, da so se učenci lahko pripravljali na sprejemne izpite za srednje šole. Konec rednega dela v tem šolskem letu so slavili po vseh popravnih izpiti 26. junija 1956, za katere so profesorji in učitelji od 10. do 20. junija v krožkih poučevali svoje do takrat še neuspešne dijake.

Številčno je šola lepo napredovala. Prvič so vpisali tri oddelke 1. razreda s 108 dijaki (45 + 53), največji je bil 2. razred z 51 dijaki (23 + 28) in le čudimo se lahko, zakaj niso razdelili še tega. V dveh 3. razredih so imeli 53 dijakov (21 + 37), v maturantskem 4. razredu pa najmanj, 22 dijakov (7 + 15). Seštevek vsega nam pove, da je v tem letu na šoli 8 oddelkov z 231 dijaki (105 + 126), kar je seveda največ doslej. Pa spet po vrsti navedimo razrednike vseh oddelkov: Jakob Medved, Tatjana Kompara (končno zvemo, kako ji je ime), Janja Zunkovič, Tončka Merkač, Kristina Ažman, Mara Kogol, Anica Ažbe, in tudi za 4. razred Zunkovičeva.

Sicer se pa spet ponavlja leto dni stara zgodba s pomanjkanjem učiteljev na začetku šolskega leta, le

da še v stopnjevani obliki, saj so se težave z novimi učnimi močmi razreševale vse do marca! Še najkrajša je bila le enomesečna zamuda pri matematiki v 2. razredu. Pouk zgodovine v treh oddelkih 1. razreda so skrčili za eno tedensko uro, podobno so skrajšali pouk gospodinjstva, ročnega dela in petja.

Ze iz doslej povedanega so razvidne nekatere spremembe v učiteljskem zboru: z odločbo OLO Slovenj Gradec je bil Ivan Pugelj 3. septembra 1955 premeščen na ravensko gimnazijo, po odločbi OLO Maribor z dne 28. oktobra 1955 pa Tatjana Kompara v okraj Koper. Občinski odbor Črna je s svojo odločbo pripravnico Antonijo Merkač s šole Koprivna prestavil na našo gimnazijo. Z odločbo istega ljudskega odbora je bil na črnjansko gimnazijo 9. februarja 1956 z Ribnice na Pohorju premeščen profesor pripravnik Zvonko Kavčič. Stalna učiteljica Zofija Tasič je bila skozi vse šolsko leto na bolniškem dopustu.

Vlogo ukinjenih okrajev so pričele prevzemati nove komune oziroma razširjene dotedanje občine. Pri njih so bili ustanovljeni kar številni sveti, da bi lahko v novi organiziranosti ljudske oblasti sodelovalo čim več občanov. Tudi na občini v Črni so novi sveti v politično samoupravo neposredno vključili pravo množico okrog 60 voljenih funkcionarjev. Med drugimi sveti so prav tako nastali svet za šolstvo, svet za prosveto in kulturo ter svet za socialno skrbstvo, za katerega beremo, da bo nedvomno imel nemalo opravkov tudi z našo šolsko in z drugo mladino.

Med proslavami izstopa kulturni praznik – Prešernov dan, na katerem je gimnazijska mladina nastopila z veliko posebnostjo – zaigrala je pesnikov življenjepis. Sicer so skozi vse leto potekale množične proslave in slavnostni pohodi, v katerih prav tako ni šlo brez sodelovanja šole in kulturnih nastopov njenih recitatorjev in pevskih zborov kakor tudi ne vrste prireditev ob občinskem prazniku. V zimskih mesecih je nastopil izredno oster mraz, ki je naredil veliko škodo rastlinstvu in močno oviral hojo v šolo. V februarju so morali zaradi zimskih razmer za osem dni šolo celo zapreti.

Delo šolskega odbora je bilo pomanjkljivo in tudi zaradi tega družbeno upravljanje šole še ni povsem zaživelo. Občinski odbor šoli posveča premalo pozornosti, kar je opazno celo po tem, da še vedno ni imenoval novega šolskega odbora, čeravno je staremu veljavnost potekla že pred dvema letoma. Za seje ni pravega odnosa, zato so slabo obiskane; razprave, kolikor jih sploh je, so medle. Ravnatelju je končno le uspelo, da se je odbor pričel vsaj malo bolj zanimati za učno – vzgojno delo šole ter za učne uspehe njenih učencev. Toda potrebno bo še veliko prizadevanj, da bo družbeno upravljanje v šolstvu na takšni ravni, kot je npr. v mežiškem rudniku.

Na srečo šole je zdravstveno stanje dijakov zadovoljivo, pozimi so sicer bila pogosta obolevanja za

gripo, vendar hujših primerov ni bilo. Gotovo k temu svoje pripomorejo prej omenjena zaščitna cepljenja in redni vsakoletni preventivni zdravniški pregledi vse šolske mladine.

Zadovoljivo napreduje tudi končni skupni učni uspeh; pri tem se zelo obneseta po novem dva roka za popravne izpite – glavni junijski in dodatni jesenski v septembru. Na tak način je napredovalo 195 od 228 dijakov, kar je 86%. Najboljši razredi so bili oba tretja (89 in 92%) ter 4. razred, v katerem je izdelalo vseh 22 dijakov. Močna skupina kar desetih se je prijavila k sprejemnim izpitom na višjo gimnazijo Ravne, ki pa so jih komaj opravili, kar njihov nezadovoljni ravnatelj Medved pripisuje tudi nerednemu pouku zaradi stalnih težav z učnimi močmi.

Nadzorovalne preglede je dokaj kmalu že 11. novembra 1955 pričel okrajni inšpektor za srednje šole Leskovec. 13. decembra je šolo prvič pregledal okrajni inšpektor Mavricij Zgonik, ki je prišel še enkrat 12. maja 1956. V istem mesecu je pouk telesne vzgoje nadzoroval okrajni nadzornik za srednje šole Franc Kavčič. O njem se rad še malo razpišem, saj je takrat bil moj profesor za telovadbo v 5. razredu na mariborski I. gimnaziji. Bil je dober in uvideven učitelj; nič mi ni štel v slabo, da sem prvič doživljal pouk v telovadnici in sem se kakšnemu orodju zaradi svoje okornosti rajši izognil, odlično oceno pa smo takrat imeli tako ali tako vsi, ki smo redno prihajali k njegovim uram. Še to: kot prof. Kavčič so takrat nadzorno svetovalno delo izkušeni učitelji pogosto opravljali poleg rednega dela na svoji šoli.

Pregledi mežiške nižje gimnazije v tem letu so se nadaljevali že 31. maja 1956 in to celo na najvišji ravni. »Prišli so tovariši s Sveta za prosveto in kulturo LRS Jože Žabkar (inspiciral matematiko), Ivan Krečič (prirodopis) ter Igor Spandali (srbohrvaščino)«. Naj pripomnim, da je Jože Žabkar znan kot odličen pisec številnih matematičnih učbenikov predvsem za srednje šole.

Ob sklepnem podpisu (Ravnatelj – Medved Jakob) vidimo lepi znani pečat šole, le da zdaj v spodnjem delu pod republiškim grbom prvič beremo Okraj Maribor, pač uradno znamenje, da je Koroška izgubila svoj najpomembnejši del krajinskih pristojnosti.

Šolsko leto 1956/57. Časovni razpored leta se čedalje bolj približuje tistemu, po katerem šole okvirno še vedno delujejo. Redni pouk so pričeli 6. septembra 1956, prvo polletje so končali sredi januarja 1957 in drugo polletje pričeli s 1. februarjem. Število oddelkov naše nižje gimnazije se je ustalilo pri šestih, dijaštvo pa okrog tokratnega števila 221 (28 + 123). Učni uspeh oddelkov je nihal med 70 in 80%. Po popravnih izpitih jih je od vseh dijakov še vedno napredovalo bolj malo – 168 ali 75%. Najboljši je ponovno bil 4. razred s 94,6%, nad šolskim povprečkom pa je po ravnateljevi preglednici bil samo še 3. razred z 92,5%.

Svoji statistiki je ravnatelj Medved dodal še novo največjo tabelo – slabe ocene v vseh razredih pri vseh predmetih. Morda je škoda, ker jih ne razčlenja, toda njihov vrstni red je nedvomno bolj ali manj podoben današnjemu: Od 221 dijakov jih ima največ, 37, pri matematiki, sledi ji slovenščina s 34 in tej tuj jezik angleščina s 25 nezadostnimi ter kar visoko za njo srbohrvaščina z 20 takšnimi ocenami. Te so precej številne še pri zgodovini, 18, in zemljepisu, 12, pojavljajo pa se še pri biologiji 6 ter manj pričakovano pri risanju, 2, ki bi jih prej pripisali recimo fiziki in kemiji, a dejansko ta dva predmeta nista imele nobene.

Kot razredniki so zapisani Ivanka Obrat – v Črni je poučevala samo v tem šolskem letu, zatem je bila premeščena v Javorje nad Črno; Zvonimir Kavčič, Marjan Trdina (kot absolvent VPS nameščen le honorarno), Janja Žunkovič, Kristina Ažman in Mara Kogal. Med šolskim letom je bila Anica Ažbe premeščena v Celje. Šolo so še bolj pestile težave zaradi pomanjkanja učnih prostorov, ki so jim vsilile izmenski pouk – dopoldne bolj oddaljeni, popoldne bližnji učenci iz Črne in okolice, a je to močno otežkočalo tudi oblikovanje oddelkov, ker so bili nekateri preštevilni, še slabše pa to v razredih vpliva na uresničevanje nujnih pedagoških načel.

Tudi v tem letu je bila šola vključena v redne nadzorne svetovalne preglede, že znanim inšpektorjem se je za slovenščino pridružil ravnatelj ravenske gimnazije dr. Franc Sušnik.

Šolsko leto 1957/58. Zaznamovala ga je zgodovinska prelomnica: nižja gimnazija in višja stopnja osnovne šole sta bili združeni v enotno predmetno stopnjo osemletne osnovne šole. Spremenilo se je skoraj vse in tudi v Črni je nastala šola velikanka, ki se jo je nekako vendarle razdelilo v štiriletni razredno in predmetno stopnjo. Nižja stopnja je v svojih štirih razredih imela 11 oddelkov s 346 učenci (178 + 168) in tokrat pri tem seveda ne moremo mimo sicer pičle fantovske večine. Prvi trije razredi so imeli po tri razrede, 4. razred pa dva. Razrednike bomo našli po vrsti brez navedka razredov: Cita Medved, Anica Grubelnik, Roza Pratnekar, Pavla Karažinec, pripravnica Viktorija Cepec, absolventki učiteljica Amalija Hribernik in Vida Preskar ter v 4. razredu Anica Frece in Antonija Grabnar.

Torej je razredno stopnjo poučevalo 9 učiteljic. V celoti pa zasedba še vedno ni bila popolna; na nižji stopnji je manjkala ena in na predmetni stopnji celo tri učne moči. Tudi strokovna zasedba posameznih predmetov je bila zelo slaba, saj so ustrezno kvalificirani učitelji poučevali samo slovenščino, biologijo, zgodovino in telesno vzgojo, vse ostale predmete pa učitelji z učiteljskim ali z neustrezno strokovno izobrazbo in tudi obeti za bližnjo prihodnost so bili slabi. Po ravnateljevem mnenju občina namreč ne skrbi za nujno potrebno kadrovske politike, razen tega še ni vpeljala zadostnega in

*Učiteljski zbor že združene osemletne osnovne šole Črna (šolsko leto 1958–59).
Prva vrsta, sedijo z leve: Rudolf Eberlinc, ravnatelj Jakob Medved, Marija Letonja,
Ivan Kapš, Anica Grubelnik; druga vrsta: Ana Frece, Rudolf Kodela, Antonija Grabner (Merkač);
tretja vrsta: Felicita Medved, Kristina Krajnc (Ažman), Majda Kodela, Doroteja Eberlinc, Marija Polegek.*

dovolj ustreznega štipendiranja ne za nižjo ne za višjo stopnjo osnovne šole.

Ob začetku septembra sta bila na šolo Javorje nameščena pripravnik Alojz Germ ter Ivanka Obran, približno ob istem času pa tovarišica učiteljica Mara Koman na šolo v gorski dolini Koprivna.

Na višji (= predmetni) stopnji so na šoli v Črni so poučevali 5. a (Duša Korec), 5. b (Franjo Karžinec), 6. a (Marija Letonja), 6. b (Zvonko Kavčič), 7. a (Marjan Trdina), 7. b (Janja Zunkovič) ter 8. razred (Mara Kogal). Na štirirazredni višji stopnji so imeli 7 oddelkov s 562 učenci (265 + 297), poučevalo jih 7 učiteljev, ker noben razred ni imel dveh oddelkov, čeprav bi jih morala imeti oba peti; 5. a je namreč štel 44 in 5. b 43 učencev. Seštejmo še obe stopnji že zelo velikega skupnega števila učencev: 908 (443 + 465), ki nam torej povrne običajno dekliško večino. Napredovalo je 413 učencev ali 73,5%, vendar nimamo navedka o njihovi sestavi po obeh spolih.

Prostorska stiska v glavni stavbi je terjala preureditev pouka na 13 oddelkov ter dva v stari šoli, ki je že tako neprimerna, da škodi zdravju učencev, ter v tri oddelke v Žerjavu. Obisk pouka je s 93,5% vseeno zelo zadovoljiv, kar priča o visoki zavesti staršev, kako koristno je za otroke redno pridobivanje znanja. Z vsem pa ravnatelj Medved le ne more biti zadovoljen; v kraju se pojavljajo moralne nečednosti, ki se celo prenašajo med šolsko mladino, kar šoli nalaga še dodatne in zahtevnejše

vzgojne naloge; utrjujejo jih z nizom dobro obiskanih predavanj za starše.

V tem letu so pred glavnimi počitnicami nadaljevali z urejanjem okolice šole. Učenci pri tem navdušeno sodelujejo; na površini skoraj 600 kvadratnih metrov so opravili najzahtevnejša zemeljska dela. Pohvalil jih je celo šolski odbor, ki zdaj sicer deluje redno, da lahko sproti rešuje vzgojne in materialne probleme šole. Kako mu to uspeva, spoznavamo skozi njegove delovne komisije za pravkar navedeni področji ter za prošnje in pritožbe staršev in učencev in posebno komisijo za šolsko prehrano. Še naprej imajo pomembno vlogo dobro pripravljene roditeljske sestanki, ki so smotrno odlično dopolnjeni z dnevi staršev.

S tem se naš vir, Šolska kronika Nižje gimnazije Črna, kot nam jo je z njenim kratkim življenjem od leta 1950 do leta 1958 ohranil predvsem njen ravnatelj Jakob Medved, konča. S prenehanjem nižje gimnazije se je končala njegova tu začeta poklicna učiteljska pot. Nadaljeval jo je nadvse uspešno najprej s študijem vse do znanstvenega doktora, naslovljenega *Mežiška dolina – Socialnogeografski razvoj zadnjih sto let* (1963), ter nato še s številnimi znanstvenimi dosežki kot visokošolski učitelj na Filozofski fakulteti v Ljubljani prav do žal veliko prerane smrti leta 1978, ko mu je bilo dano komaj 52 let prekratkega, a vendar izredno ustvarjalnega življenja.